

ทำนองสวดเบิกในประเพณีี่เป็ง จังหวัดลำปาง

รวมพล บุญตัน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2549

ISBN 974 – 04 – 6975 – 2

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ทำนองสวดเบิกในประเพณียี่เป็ง จังหวัดลำปาง (SUAD BERK , BHUDDIST SACRED CHANT MELODY IN YEEPENG RITUAL OF LAMPANG PEOPLE , THAILAND)

รวมพล บุญตัน 4537330 MSMS/M

ศศ.ม. (ดนตรี)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : อรวรรณ บรรจงศิลป์ M.Ed., M.M. ณรงค์ชัย ปีกุรักษ์ต์ กศ.บ., ศศ.ม. อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ก.บ., M.M. อานันท์ นาคคง M.Phil.

บทคัดย่อ

สวดเบิก คือการสวดประเภทหนึ่งของชาวล้านนา มีวัตถุประสงค์หลักในการสวดเพื่อสมโภชพระพุทธรูป ในจังหวัดลำปางมีประเพณีการสวดเบิกครั้งสำคัญที่สุดในรอบปีซึ่งสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณกาลคือการสวดเบิกในประเพณียี่เป็ง การสวดครั้งนี้เป็นการรวมเอาคณะพระนักสวดจากวัดต่างๆในจังหวัดลำปางเป็นจำนวนทั้งหมด 9 วัดโดยใช้วัดพระธาตุลำปางหลวงเป็นสถานที่หลักในการประกอบพิธีกรรม วัดทั้ง 9 จะสวดเบิกวัดละ 1 วาร โดยสวดกันจนถึงรุ่งเช้า ท่วงทำนองสวดเบิกของแต่ละวัดต่างมีความไพเราะในแบบฉบับของตนเอง วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททางสังคมวัฒนธรรม รวมทั้งลักษณะทำนองของการสวดเบิกในประเพณียี่เป็ง จังหวัดลำปาง

ผลการวิจัยพบว่า การสวดเบิกของพระนักสวดในจังหวัดลำปางจะมีการใช้ไม้เบิกเพื่อควบคุมจังหวะท่วงทำนองให้มีความพร้อมเพรียงกัน วัดทั้ง 9 มีวิธีการเสริมสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับทำนองสวดในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การเอื้อนเสียง , การยืดเสียง , การสั้นเสียง , การร้องเลียนเสียงไก่ขัน ลักษณะทำนองสวดเบิกพบว่ามีการใช้กลุ่มเสียง 5 , 6 , 8 เสียง โดยกลุ่มเสียง 5 เสียงนั้นนิยมใช้มากที่สุด พิสัยของเสียงมักอยู่ในขั้นคู่ 8 เพอร์เฟก เสียงหลักของแนวทำนองนิยมใช้ 4 – 5 เสียง ลักษณะทิศทางการดำเนินทำนองนิยมเคลื่อนไปแบบตามขึ้นและแทรกด้วยการกระโดดข้ามขึ้นเป็นคู่ 3 เมเจอร์ , 3 ไมเนอร์ 4 – 5 เพอร์เฟก การประดับทำนองนิยมใช้เทคนิคสลับเสียง สั้นเสียง รวมถึงการใช้กระสวนจังหวะเป็นช่วงสั้นๆและแนวทำนองนิยมผันไปตามสำเนียงของการสวดแบบล้านนาซึ่งมักออกเสียงตรงกับวรรณยุกต์จัตวาเป็นหลัก ทั้งหมดที่ปรากฏนี้ส่งผลให้แนวทำนองสวดเบิกในประเพณียี่เป็งจังหวัดลำปางมีความกลมกลืน ลงตัวในแบบล้านนาและสามารถเข้าถึงผู้ฟังได้อย่างเป็นธรรมชาติ

คำสำคัญ : ดนตรี / สวด / เบิก / ยี่เป็ง / ลำปาง / ล้านนา

SUAD BERK , BHUDDIST SACRED CHANT MELODY IN YEEPENG RITUAL OF LAMPANG PEOPLE , THAILAND.

ROUMPON BOONTUN 4537330 MSMS / M

M.A. (MUSIC)

THESIS ADVISORS : ORAWAN BANCHONGSILP,M.Ed ., M.M. NARONGCHAI

PIDOKRATCHATA B.Ed.,M.Ed., M.A. ANAK CHARAN YA NONDA, M.M. ANANT

NARKKONG

ABSTRACT

Suad Berk is one of the traditional chants of Lanna, and is generally done in celebration of the Buddha image. The greatest Suad Berk event in Lampang province each year is the Yeepeng festival, which is a ritual that has been passed on for several generations. The objective of this research was to explore the socio-cultural aspects of the Yeepeng Festival of Lampang Province as well as the typical chant melodies.

The study found that, suad berk in Lampang relies on the rhythm that is controlled through the use of *mai berk* as the percussive instrument. Monks from each temples have specific ways to express their characteristic chant melodies, such as portamento and imitating rooster calls. The melody lines are found to be in pentatonic, hexatonic, and diatonic scales, with the first one being the most popular of the three. The range is usually within the eighth interval. Structural pitches are found to commonly use 4 - 5 notes. The melodic shape and melodic direction is usually in conjunct motion, with disjunct motion is third intervals in major scale, third intervals in minor scale, and fourth and fifth perfect intervals. Ornamentation usually utilizes vibrato and grace note techniques and incorporates short rhythmic patterns. The melodic lines are often allotted to traditional Lanna chants, which use *chatawa* tone or the rising tone to a great degree.

KEY WORDS : MUSIC / CHANT / BERK / YEEPENG / LAMPANG / LANNA

209 P. ISBN 974 – 04 – 6975 – 2